

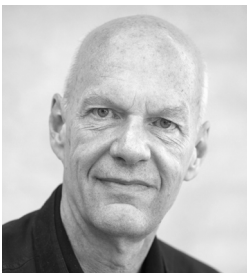
Referentgranskad – accepterad
för publicering 9 maj 2020.

Så uppfattar tandläkare beprövad erfarenhet

– några resultat från en enkätstudie

Inom tandvården gäller patientsäkerhetslagen, som säger att tandläkare ska ”utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet”. Forskningsprogrammet Vetenskap och Beprövad Erfarenhet, VBE, har undersökt hur man inom tandvården samt hälso- och sjukvården ser på beprövad erfarenhet. Resultatet visar bland annat att tandläkare och tandhygienister graderar personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet och vetenskaplig evidens högre än de som jobbar i hälso- och sjukvården.

Foto: Mikael Risedal

Författare

Nils-Eric Sahlin (bild), professor i medicinsk etik, Lunds universitet.

E-post: nils-eric.sahlin@med.lu.se

Barry Dewitt, Postdoctoral Research Scientist, Engineering and Public Policy, Carnegie Mellon University.

Johannes Persson, professor i teoretisk filosofi, Lunds universitet.

Lena Wahlberg, docent i allmän rättslära, Lunds universitet.

Annika Wallin, docent i kognitionsvetenskap, Lunds universitet.

Vetenskap och beprövad erfarenhet är ett viktigt juridiskt begrepp. Det återfinns i bland annat miljöbalken, skollagen, patientlagen och patientsäkerhetslagen. Inom hälso- och sjukvården säger oss begreppet att det måste finnas ett tillräckligt underlag för att den vård som ges är säker och har effekt. Märkligt nog lyser begreppet med sin frånvaro i tandvårdslagen, men det nämns i förarbetena till den: ”All tandvårdsverksamhet skall ha sådana resurser att vården kan bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet” (proposition 1984/85:79). Och även inom tandvården gäller patientsäkerhetslagen, det vill säga att tandläkare ska ”utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet”.

Många har noterat att begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet inte är helt glasklart. Här finns lite grand av både flertydighet och vaghet. Vad menas med vetenskap? Vad räknas som beprövad erfarenhet? Och hur ska man förstå ”och” i ”vetenskap och beprövad erfarenhet” [1]? Talar vi om *ett* begrepp som måste förstås och definieras som en helhet eller om *två* fristående begrepp fogade samman med ett ”och” (ett konnektiv som i sig kan vara mer eller mindre komplext)?

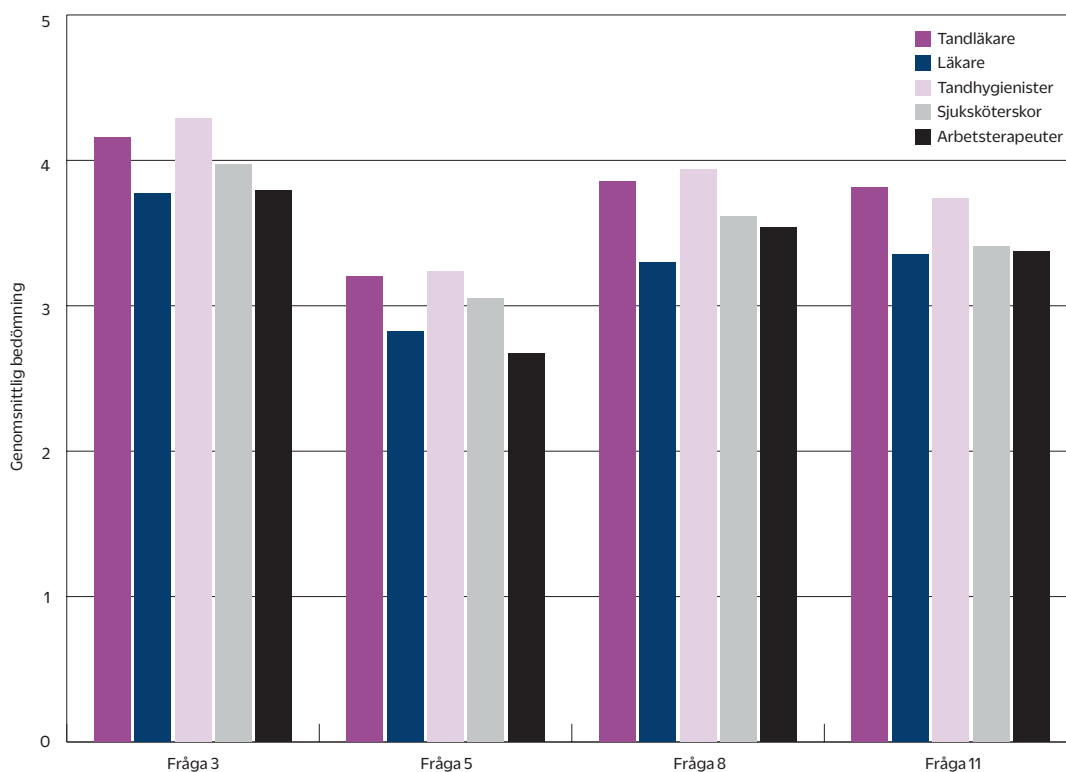
ETT MÅNGGENOMSKÄRANDE BEGREPP

Persson och Wahlberg [2] säger att det med anledning av begreppets centrala roll i den rättsliga reg-

leringen finns ett påfallande behov av klargörande. Tittar man närmare på begreppet beprövad erfarenhet ser man, säger Persson och Wahlberg, att vi har att göra med ett minst sagt komplext, flerdimensionellt begrepp. Beroende på vilket perspektiv vi väljer att betona kommer begreppet att påverka den rättsliga reglering i vilken begreppet ingår, och det kan därigenom även påverka den enskilda tandläkarens beslutsfattande.

En viktig sak är hur beprövad den beprövade erfarenheten är – den beprövade erfarenhetens kvalitet. Patienten ska kunna känna sig tryggt förvissad om att det tandläkaren gör baseras på erfarenhet som är robust, det vill säga stark och tålig. Men vad betyder det att tandläkarens beprövade erfarenhet är robust? Att tandläkare runt om i Sverige gör samma sak och alltid med gott resultat kan kanske ses som utmärkt beprövad erfarenhet. Men vi vet alla att denna typ av samfällig evidens trots allt kan vilseleda oss. Det vi gör kan ju vara fullständigt verkningslöst eller också kan funktionella återkopplingsmekanismer saknas. Kvantitet är inte med nödvändighet kvalitet. Den kollektiva kliniska erfarenheten är viktig, givetvis, men helst ska den spegla en eller annan verksam kausal mekanism.

Andra viktiga frågor är den egna beprövade erfarenheten i förhållande till kollegers erfarenhet. Vilken typ av beprövad erfarenhet är viktig? Och

Figur 1. Hur våra fem yrkeskategorier uppfattar beprövad erfarenhet.

vem bestämmer vad som ska räknas som beprövad erfarenhet?

TVÅ ENKÄTSTUDIER

Persson och Wahlberg är två av forskarna i det internationella och flervetenskapliga forskningsprogrammet Vetenskap och beprövad erfarenhet. Med inspiration hämtad från deras teoretiska reflektioner bestämde sig forskningsprogrammet för att med hjälp av en enkätstudie titta närmare på hur arbetsterapeuter, läkare och sjuksköterskor ser på beprövad erfarenhet [3, 4]. Enkäten skickades till 700 slumpmässigt valda arbetsterapeuter, 700 läkare och 700 sjuksköterskor. Resultaten var så spännande att nästa steg blev att göra om studien med 700 tandläkare och 700 tandhygienister. Det är främst resultaten av denna andra studie som i valda delar nu kommer att presenteras.

HUR UPPFATTAS BEPRÖVAD ERFARENHET?

En intressant fråga är hur tandläkare själva uppfattar beprövad erfarenhet (figur 1). Vår första grupp av 18 frågor handlade just om detta. Vi bad tandläkarna utgå från vad de själva uppfattar att beprövad erfarenhet är. Vi bad dem att göra detta oavsett om det överensstämmer med hur de tror att andra uppfattar begreppet eller inte. Här är det med andra ord den egna tolkningen av begreppet som vi är intresserade av. Detta ledde oss till att ställa, bland annat,

följande frågor (frågorna är direkt tagna ur enkäten* och har i denna text samma nummer som i enkäten):

3. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den har blivit noga prövad i praktiken* inom tandvården.
5. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *en grupp experter inom tandvården tillsammans kommit fram till att den fungerar*.
8. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den inte strider mot den medicinska etiken*.
11. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den fungerar i den dagliga verksamheten* inom tandvården.

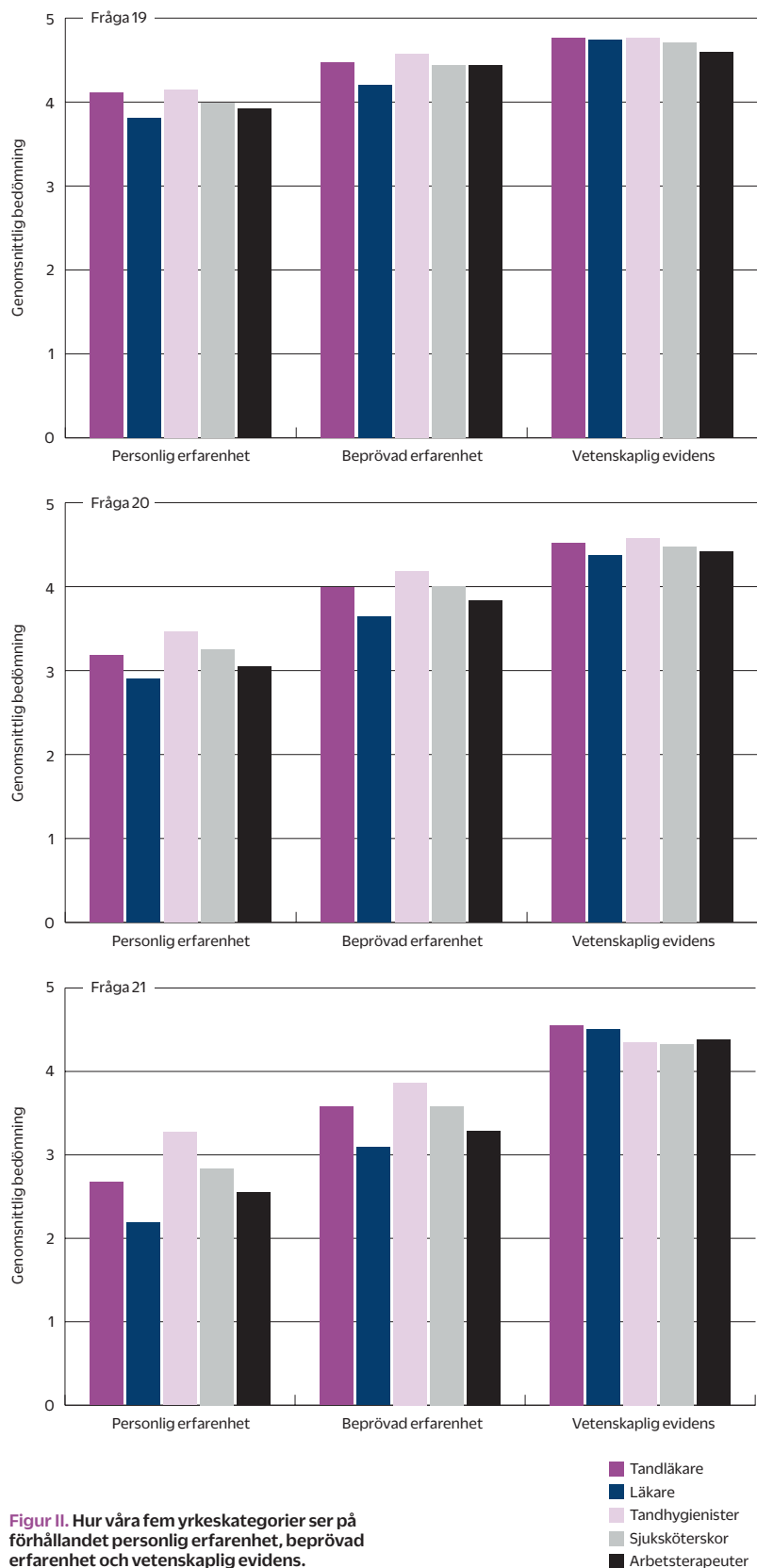
Svaren gavs på en femgradig skala från "håller inte alls med" till "håller helt med".

I alla yrkesgrupper vi frågat instämmer de flesta i detta: Om det finns beprövad erfarenhet av en behandling i den egna verksamheten, betyder det att den blivit noga prövad i praktiken, att en grupp experter tillsammans kommit fram till att behandlingen fungerar och att den fungerar i den dagliga verksamheten.

Stapelndiagrammen i figur 1 visar även att tandläkare och tandhygienister är mer benägna att instämma i påståendena ovan än arbetsterapeuter,

"Tandläkare är mer benägna än läkare att instämma i att beprövad erfarenhet av en behandling betyder att den inte står i konflikt med medicinsk-etiska principer."

*Enkäten återfinns i slutet av denna artikel.

Figur II. Hur våra fem yrkeskategorier ser på förhållandet personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet och vetenskaplig evidens.

läkare och sjuksköterskor.

Tandläkare är mer benägna än läkare att instämma i att beprövad erfarenhet av en behandling betyder att den inte står i konflikt med medicinska principer.

BEPRÖVAD ERFARENHET OCH EVIDENS

En annan grupp frågor vi ställde handlade om förhållandet mellan beprövad erfarenhet och evidens. Evidens är i dag ett välkänt och viktigt begrepp inom både hälso- och sjukvård och tandvård.

Hur förhåller sig erfarenhet till evidens? Evidens är viktigt – inte minst vid utvärdering och introduktion av nya metoder i tandvården (och hälso- och sjukvården). Det lagstadgade kravet på vetenskap och beprövad erfarenhet – som tillsammans ger säkerhet och effekt – är ju även ett evidenskrav. I de systematiska litteraturöversikter som Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) gör vägs resultaten från olika vetenskapliga studier samman. Det internationellt utarbetade och vedertagna GRADE-systemet ligger till grund för kvalitetsbedömning i dessa systematiska evidensvärderingar. När man gör denna typ av värderingar av ett vetenskapligt underlag är det viktigt med objektivitet och transparens. Andra experter ska kunna se hur bedömningen av kunskapsunderlaget gått till och om de själva kommer fram till samma bedömning som sina kolleger. Vetenskaplig evidens påverkar tandläkarnas beslutsfattande på en rad olika sätt, men det gör också deras beprövade erfarenhet och även personliga erfarenhet.

Vi ställde ett antal frågor till tandläkare och tandhygienister om hur beprövad erfarenhet förhåller sig till annan kunskap och evidens inom tandvården (figur II). Motsvarande frågor hade tidigare ställts till arbetsterapeuter, läkare och sjuksköterskor.

Vi frågade:

19. Hur viktig är personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet respektive vetenskaplig evidens för sunt beslutsfattande i tandvården?

Svaren gavs på en femgradig skala, där 1 stod för "inte alls viktigt" och 5 för "mycket viktigt". Tandläkare anser att vetenskaplig evidens är viktigare för sunt beslutsfattande än beprövad erfarenhet, som i sin tur anses viktigare än personlig erfarenhet. Denna bedömning delas klokt av samtliga yrkesgrupper. Intressant är dock att tandläkare och tandhygienister generellt graderar beprövad och personlig erfarenhet som bas för sunt beslutsfattande högre än vad de som jobbar i hälso- och sjukvården gör. Vad gäller vetenskaplig evidens är skillnaderna mycket små.

En fråga vi ställt oss är om privat- och offentliganställda tandläkare har olika syn på eller förhållningssätt till beprövad erfarenhet. Det syns inte i figur II, men detta är den enda fråga där vi sett en signifikant skillnad i svaren mellan privat- och offentliganställda tandläkare. De privatpraktiserande tandläkarna ser beprövad erfarenhet som viktigare

för sunt beslutsfattande än tandläkare anställda i folktandvården. Intressant men kanske en iakttagelse som inte ska övervärderas med anledning av att inga andra urskiljbara skillnader syns i svaren.

Vi frågade:

20. Hur säker är personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet respektive vetenskaplig evidens i tandvården?

Svaren gavs på en femgradig skala, där 1 stod för "inte alls säker" och 5 för "mycket säker". Tandläkare betraktar inte personlig erfarenhet som särskilt säker men ser däremot vetenskaplig evidens som närapå "mycket säker". Även här är det värt att notera att tandläkare (och tandhygienister) graderar personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet och vetenskaplig evidens högre än arbetsterapeuter, läkare och sjuksköterskor.

Vi frågade:

21. Hur systematisk är personlig erfarenhet, beprövad erfarenhet och vetenskaplig evidens i tandvården?

Tandläkare är närmast mycket säkra på att vetenskaplig evidens i tandvården är systematisk. De anser att den personliga erfarenheten saknar denna systematik men att den beprövade erfarenhet som finns i tandvården kan vara systematisk. Tandläkare och läkare är ganska ense om hur säkra de är på att vetenskaplig evidens är systematisk. Däremot skiljer de sig åt i bedömningen av hur säkra de är på att den personliga erfarenheten är systematisk. Läkare verkar ha ännu mindre tilltro till den personliga erfarenheten än vad tandläkare har.

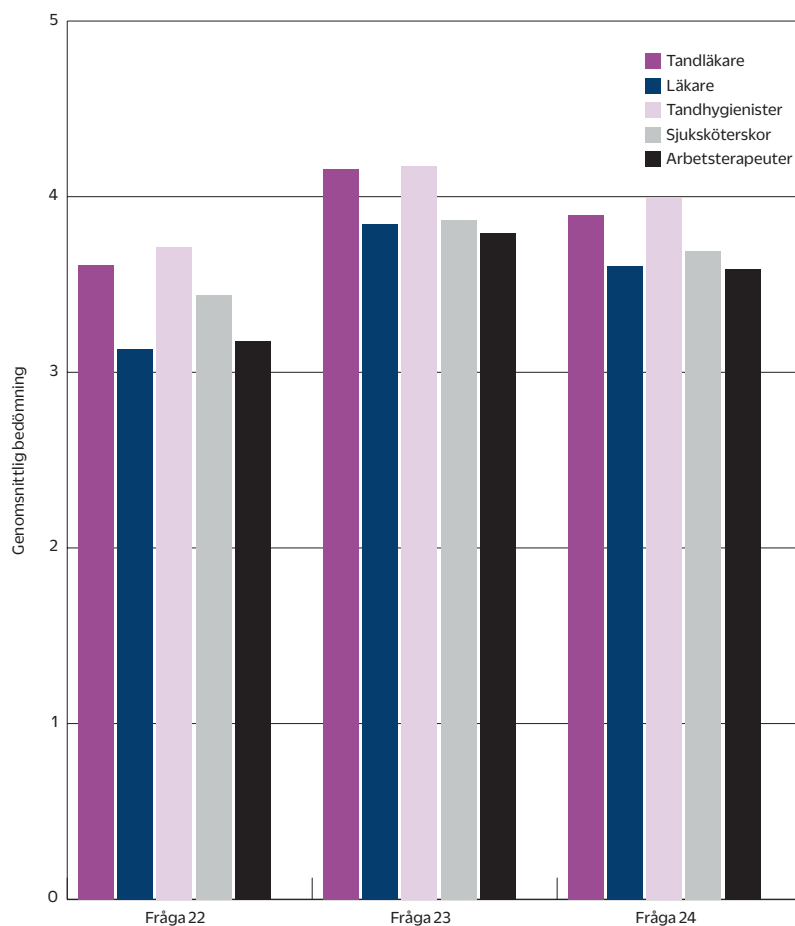
DET RÄTTSLIGA KRAVET PÅ VETENSKAP OCH BEPRÖVAD ERFARENHET

Enligt patientsäkerhetslagen, som gäller även tandvården, har hälso- och sjukvårdspersonal ett eget ansvar att utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Och som nämndes ovan säger förarbetena till tandvårdslagen att all tandvårdsverksamhet ska ha sådana resurser att vården kan bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Men hur uppfattar tandläkarna själva detta krav på vetenskap och beprövad erfarenhet? För att ta reda på hur det förhåller sig bad vi tandläkarna att svara på följande fyra frågor (se figur III). Motsvarande fråga ställdes till övriga yrkesgrupper.

22. Hur säker känner du dig på vad begreppet "vetenskap och beprövad erfarenhet" betyder i den rättsliga regleringen av tandvård?

Våra data visar att tandläkare känner sig ganska säkra på vad begreppet betyder. De känner sig mer säkra än vad till exempel läkare gör om vad begreppet betyder i den rättsliga regleringen av hälso- och sjukvård.

23. Vilken är din inställning till att "vetenskap och beprövad erfarenhet" används som kvalitetskrav i den rättsliga regleringen av tandvård?

Figur III. Hur våra fem yrkeskategorier ser på det rättsliga kravet vetenskap och beprövad erfarenhet.

Tandläkarna uttrycker större tillfredsställelse med att vetenskap och beprövad erfarenhet används som ett kvalitetskrav än övriga yrkesgrupper. Svaret är intressant inte minst med tanke på att begreppet är mer undanskymt i regleringen av tandvården än vad det är i regleringen av till exempel hälso- och sjukvården. Man kan fråga sig om tandläkare önskar sig att begreppet ges en mer framträdande roll även i tandvårdslagen.

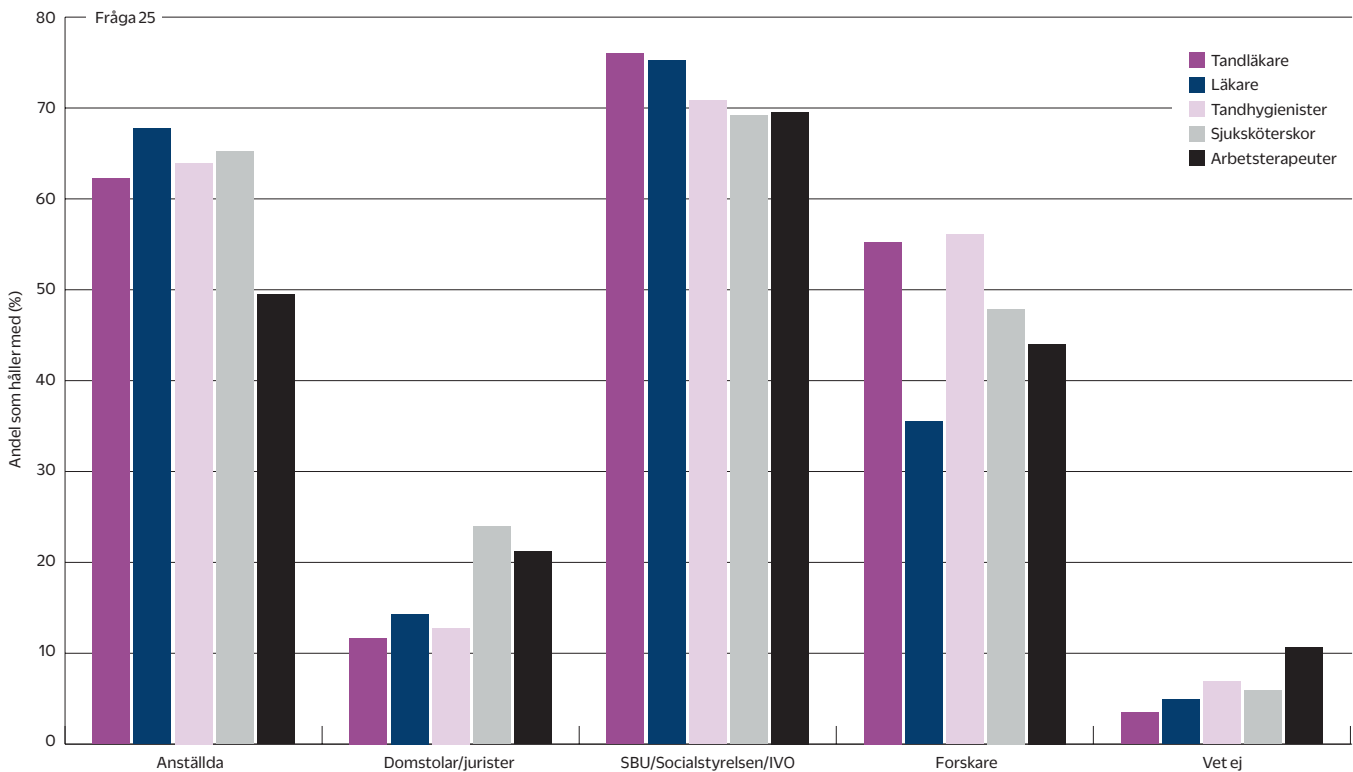
24. Vilken är din inställning till att "beprövad erfarenhet" används som kvalitetskrav i den rättsliga regleringen av tandvård?

Även när vi endast frågar om "beprövad erfarenhet" är tandläkare och tandhygienister de två yrkesgrupper som uttrycker störst tillfredsställelse med en sådan lösning jämfört med arbetsterapeuter, läkare och sjuksköterskor (för hälso- och sjukvården). Vi frågade också:

25. Vem bör – enligt din uppfattning – avgöra hur begreppet "vetenskap och beprövad erfarenhet" ska tolkas i den rättsliga regleringen av tandvård?

I detta fall (figur IV) gavs tandläkare och tandhygienister följande svarsalternativ:

"Tandläkarna uttrycker större tillfredsställelse med att vetenskap och beprövad erfarenhet används som ett kvalitetskrav än övriga yrkesgrupper."

Figur IV. Vem våra fem yrkeskategorier anser ska avgöra tolkningen av begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet.

- Tandläkare och tandhygienister och andra inom tandvården. (I figur IV står det "anställda" eftersom motsvarande fråga ställts till arbetssterapeuter, läkare och sjuksköterskor och data från den enkäten också visas i stapeldiagrammen.)
- Domstolar/jurister.
- SBU/Socialstyrelsen/IVO.
- De som forskar inom tandvård.

Det fanns också möjligheten att ge ett annat svar eller välja alternativet "vet ej".

Helt klart anser tandläkare att detta i första hand är en fråga för våra myndigheter att avgöra. I andra hand anser de att det är tandläkare, tandhygienister och andra inom tandvården som här har tolkningsföreträde. Väldigt få svarar att det är upp till våra domstolar och jurister att avgöra hur begreppet ska tolkas. Det är anmärkningsvärt med tanke på att innebörden av begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet i den rättsliga regleringen i slutändan avgörs och bör avgöras av domstolar och jurister.

AVSLUTNINGSVIS

Med anledning av den roll som begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet har i flera regelverk och lagstiftningar tror vi att våra enkätstudier ger en betydelsefull bild av hur olika yrkesgrupper ser på begreppet, inte minst begreppet beprövad erfarenhet.

Ovan har vi fokuserat på att avskalat presentera några av våra resultat. Vi har gett en bild av hur

tandläkare tolkar och därmed sannolikt i sin vardag använder begreppet. Här finns det inte utrymme att besvara den uppenbara frågan varför de ger de svar de ger. Varför tycker tandläkare att vetenskap och beprövad erfarenhet är ett så viktigt begrepp? Varför säger de att begreppet är viktigare än andra yrkesgrupper gör? Varför ser de inte att det i första hand är ett juridiskt begrepp, inte ett vetenskapligt?

Dessa och andra frågor ska vi försöka ge svar på i en kommande text om vetenskap och beprövad erfarenhet (som även den kommer att publiceras i Tandläkartidningen). ●

Referenser

1. Persson J, Anttila S, Sahlin N-E. Hur förstå "och" i "vetenskap och beprövad erfarenhet"? *Filosofisk tidskrift* 2018; 39 (1): 44–54.
2. Persson J, Wahlberg L. Vår erfarenhet av beprövad erfarenhet: några begreppsprofiler och ett verktyg för precisering. *Läkartidningen* 2015; 112 (49): 2230–2.
3. Wallin A. Två roller för beprövad erfarenhet inom hälso- och sjukvård. *VBE vård*, s 31–40. Sahlin N-E, redaktör. Media-Tryck, Lunds universitet, Lund, 2019. <https://bit.ly/3742WnD>
4. Wallin A, Wahlberg L, Persson J, Dewitt B. "Science and proven experience": How should the epistemology of medicine inform the regulation of healthcare? *Health Policy*, 2020 (online first) doi.org/10.1016/j.healthpol.2020.05.005.

"Här finns det inte utrymme att besvara den uppenbara frågan varför de ger de svar de ger."

Hösten 2019

**Undrar du över något?
Kontakta oss gärna!**

Frågor om att lämna uppgifter
SCB:s uppgiftslämnarservice
010-479 69 30
enkat@scb.se
SCB, INS/IHU, 701 89 Örebro
www.scb.se

Frågor om undersökningen
Lunds universitet
Nils-Eric Sahlin
046-222 75 91
nils-eric.sahlin@med.lu.se
Box 192, 221 00 Lund
www.vbe.lu.se

SCB beskriver Sverige
Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Beprövad erfarenhet i tandvården

Du får detta brev för att vi är intresserade av hur du ser på begreppen vetenskap och beprövad erfarenhet. I regleringen av svensk hälso- och sjukvård är vetenskap och beprövad erfarenhet centrala begrepp men kunskapen om hur de faktiskt uppfattas är begränsad. I samarbete med SCB genomför Lunds universitet en enkätundersökning om hur personal inom tandvården förstår begreppen.

Dina svar är viktiga

Det är frivilligt att delta i undersökningen, men vi hoppas att du vill vara med eftersom dina svar är mycket betydelsefulla. Din medverkan är mycket viktigt för att vi ska få en bra bild av hur begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet uppfattas och hur väl det fungerar i regleringen av tandvården. Studien riktar sig till två yrkesgrupper; tandläkare och tandhygienister. Du är en av 1 400 personer som blivit slumpmässigt utvald från SCB:s yrkesregister. **Även om du för närvarande inte arbetar inom yrket är vi intresserade av ditt svar.**

Så här gör du

Gå gärna in på www.insamling.scb.se för att besvara frågorna. Dina inloggningsuppgifter är:

Användarnamn:

Lösenord:

Det går bra att logga in flera gånger och spara emellan. Om du istället väljer att besvara pappersblanketten skickar du in den i det portofria svarskuvertet.

Vi ber dig besvara frågorna så snart som möjligt.

Stort tack på förhand för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Joakim Stymne
Generaldirektör
SCB

Nils-Eric Sahlin
Försöksledare/Professor
Lunds universitet

Vem använder svaren och hur?

Uppgifterna du lämnar ifrån dig kommer att användas för att förstå hur personal inom tandvården uppfattar begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet. Efter avslutad bearbetning hos SCB överlämnas oidentifierad data till Lunds universitet för fortsatt bearbetning och kvantitativ och kvalitativ analys. Lunds universitets behandling av uppgifterna omfattas också av sekretess (se nedan).

Hur skyddas mina svar?

Det kommer inte att framgå vad just du har svarat när undersökningens resultat redovisas.

Uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden skyddas av sekretess och alla som arbetar med undersökningen har tystnadsplikt. Sekretessen gäller enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Samma sekretesskydd gäller hos Lunds universitet.

Hur behandlas personuppgifterna?

SCB är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som SCB utför. Lunds universitet är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som Lunds universitet utför.

Regler för personuppgiftsbehandling finns i EU:s dataskyddsförordning samt i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Därutöver finns även regler i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Mer information om hur SCB behandlar dina personuppgifter hittar du på www.scb.se/personuppgifter.

Du har rätt att gratis få en kopia, i form av ett så kallat registerutdrag, av de personuppgifter som behandlas av SCB i egenskap av personuppgiftsansvarig. Mer information hittar du på www.scb.se/registerutdrag. Om du skulle anse att SCB har behandlat dina personuppgifter på ett sätt som bryter mot EU:s dataskyddsförordning har du under vissa förutsättningar rätt att få uppgifterna raderade. Du har samma rättigheter gentemot Lunds universitet.

Nämn gärna numret längst upp i mitten på brevets framsida om du kontaktar oss så kan vi hjälpa dig snabbare. Streckkoden och numret på enkätens baksida är till för att SCB under insamlingen ska kunna se vilka som har svarat.

Har du frågor om personuppgifter?

Kontakta dataskyddsombuden:
SCB: 010-479 40 00, dataskyddsombud@scb.se,
701 89 Örebro

Lunds universitet: 046-222 00 00,
dataskyddsombud@lu.se, 221 00 Lund

Var publiceras resultaten?

Resultaten kommer att publiceras i internationella och svenska tidskrifter. En populärvetenskaplig sammanfattning kommer att finnas tillgänglig på www.vbe.lu.se så fort vi har fått in alla svar och hunnit bearbeta dem. Där kommer det också att finnas fortlöpande information om de publikationer som baseras på forskningsmaterialet.

Frågeblanketten läses maskinellt. Vi ber dig därför att:

- Använda bläckpenna
- Markera dina svar med kryss, så här:
- Om du svarat fel täck hela rutan med det felaktiga krysset, så här:

I vår undersökning vill vi ta reda på hur personal inom tandvården tolkar begreppet vetenskap och beprövad erfarenhet och hur säkra de känner sig på den tolkningen. Frågeställningen är en del i vår forskning om vetenskap och beprövad erfarenhet och bedrivs inom ramen för ett forskningsprogram som Riksbankens Jubileumsfond finansierar (dnr M14-0138:1).

Beprövad erfarenhet i kommunikation mellan kolleger

A. Först två frågor om hur väl begreppet 'beprövad erfarenhet' fungerar i kommunikationen kolleger emellan.

1. Hur säker känner du dig på vad begreppet "beprövad erfarenhet" betyder när du använder begreppet?

Inte alls säker

Helt säker

1

2

3

4

5

Om du vill så får du gärna kommentera ditt svar här:

2. Hur säker tror du att dina kolleger i tandvården i allmänhet känner sig på vad begreppet "beprövad erfarenhet" betyder när de använder begreppet?

Inte alls säkra

Helt säkra

1

2

3

4

5

Om du vill så får du gärna kommentera ditt svar här:

Hur uppfattar du beprövad erfarenhet?

B. I denna sektion av enkäten följer ett antal påståenden om beprövad erfarenhet. Utgå från vad du själv uppfattar att beprövad erfarenhet är, oavsett om det överensstämmer med hur du tror att andra uppfattar begreppet.

3. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den har blivit noga prövad i praktiken* inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

4. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *det har visat sig att den fungerar i praktiken* inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

5. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *en grupp experter inom tandvården tillsammans kommit fram till att den fungerar*.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

6. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den är allmänt accepterad bland yrkesverksamma* inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

7. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den har sitt ursprung i den dagliga verksamheten* inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

8. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den inte strider mot den medicinska etiken*.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

9. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den har använts av många som är verksamma* inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

10. Den som är verksam inom tandvården kan ha beprövad erfarenhet av att utföra en medicinsk åtgärd.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

11. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att den fungerar i den dagliga verksamheten inom tandvården.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

12. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att den brukar användas av yrkesverksamma inom tandvården för det aktuella ändamålet.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

13. Beprövad erfarenhet är det som är uppenbart för den som har stor erfarenhet av yrket.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

14. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling betyder att den baseras på den yrkesverksammes sunda förnuft.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

15. Beprövad erfarenhet inom tandvården inkluderar erfarenhet av vad patienter föredrar.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

16. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att den används av framgångsrika tandvårdsenheter.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

17. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att det finns dokumenterad information om vad som har hänt när den har använts.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

4

18. Att det finns beprövad erfarenhet av en behandling inom tandvården betyder att *den har använts* inom tandvården *under lång tid*.

Håller inte alls med

Håller helt med

1

2

3

4

5

Beprövad erfarenhet och annan evidens

C. I denna sektion av enkäten följer ett antal påståenden om hur beprövad erfarenhet förhåller sig till annan kunskap och evidens inom tandvården.

19. Hur viktig är var och en av följande sorters kunskap för sunt beslutsfattande i tandvården?

Inte alls
viktigtMycket
viktigt

1

2

3

4

5

Personlig erfarenhet

Beprövad erfarenhet

Vetenskaplig evidens

20. Hur säker är var och en av följande sorters kunskap i tandvården?

Inte alls
säkerMycket
säker

1

2

3

4

5

Personlig erfarenhet

Beprövad erfarenhet

Vetenskaplig evidens

21. Hur systematisk är var och en av följande sorters kunskap i tandvården?

Inte alls
systematiskMycket
systematisk

1

2

3

4

5

Personlig erfarenhet

Beprövad erfarenhet

Vetenskaplig evidens

Det rättsliga kravet på vetenskap och beprövad erfarenhet

D. I denna sektion av enkäten följer ett par frågor om hur du uppfattar kravet på vetenskap och beprövad erfarenhet i den rättsliga regleringen av tandvården.

Enligt patientsäkerhetslagen, som gäller även tandvården, har hälso- och sjukvårdspersonal ett eget ansvar att utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

22. Hur säker känner du dig på vad begreppet "vetenskap och beprövad erfarenhet" betyder i den rättsliga regleringen av tandvård?

Inte alls säker					Helt säker
1	2	3	4	5	
☐	☐	☐	☐	☐	

23. Vilken är din inställning till att "vetenskap och beprövad erfarenhet" används som kvalitetskrav i den rättsliga regleringen av tandvård?

Inte alls tillfreds					Helt tillfreds
1	2	3	4	5	
☐	☐	☐	☐	☐	

Om du vill så får du gärna kommentera ditt svar här:

24. Vilken är din inställning till att "beprövad erfarenhet" används som kvalitetskrav i den rättsliga regleringen av tandvård?

Inte alls tillfreds					Helt tillfreds
1	2	3	4	5	
☐	☐	☐	☐	☐	

Om du vill så får du gärna kommentera ditt svar här:

25. Vem bör – enligt din uppfattning – avgöra hur begreppet "vetenskap och beprövad erfarenhet" ska tolkas i den rättsliga regleringen av tandvård?

Det går bra att välja flera alternativ.

- Tandläkare och tandhygienister och andra inom tandvården
- Domstolar/jurister
- SBU/Socialstyrelsen/IVO
- De som forskar inom tandvård
- Vet ej

Om annat, specificera:

Några frågor om dig

E. Avslutningsvis kommer några frågor om dig som person.

26. Hur gammal är du?

- 25 år eller yngre
- 26-30
- 31-35
- 35-40
- 41-45
- 46-50
- 51-55
- 56-60
- 61-65
- 66 år eller äldre

27. Jag är

- Kvinna
- Man
- Kan inte/vill inte definiera mig enligt alternativen ovan

28. Vad är du för närvarande anställd som?

- Tandläkare
- Tandhygienist
- Om annat, specificera:

29. Om du har någon specialisering, vilken är den?

30. Inom vilken del av tandvården är du huvudsakligen anställd/verksam idag?

Specialisttandvård

Allmän tandvård

Om annat, specificera:

31. Hur länge har du haft denna anställning?

0-5 år

6-10 år

11-15 år

16-20 år

21-25 år

26-30 år

Mer än 30 år

32. Är du huvudsakligen anställd/verksam inom folktandvården eller privat?

Folktandvården

Privat klinik

Om annat, specificera:

33. Hur länge sedan är det du fick din legitimation?

0-5 år

6-10 år

11-15 år

16-20 år

21-25 år

26-30 år

Mer än 30 år

8

34. Var fick du din legitimation?

- Göteborg
- Jönköping
- Karlstad
- Kristianstad
- Malmö
- Stockholm
- Umeå

Om annat, specificera:

35. Vilken akademisk examen har du?

Tack för att du svarade på frågeblanketten!